

FELSEFE AKADEMİSİ

YIL: 2024 ÖZEL DOSYA: 15. - 17. YÜZYIL DÜŞÜNÇESİ HAZIRLAYAN: İLKER ÜNSAL

Bu dönemde insanlığın zihni dört ana kolda şahlanmıştır. İşte Rönesans ve Yeni Çağ felsefesinde öne çıkan konular ve o meşhur yaklaşımlar.

1. HÜMANİZM (İnsancılık)

- İtalya'da gelişen bu düşüncenin ele aldığı ilk ve en temel sorun "insan" olmuştur.
- Antik Çağ edebiyatını ve felsefesini kılavuz alarak insanın özünü ve dünyadaki yerini araştırmışlardır.
- Amacı sadece eskiyi kopyalamak değil; dinden bağımsız yeni bir kültür ve yeni bir hayat anlayışı kurmaktır.
- Orta Çağ'ın o tek tip insan modelini yıkıp; toplumsal aidiyetlerinden sıyrılmış, kendi benliğine yönelen, özgür düşünen ve aklına dayanan "birey"i merkeze almıştır.

2. BİLİMSEL YÖNTEM

- 15. yüzyılda başlayıp 16. yüzyılda devam eden "Bilim Devrimi", bilimin felsefedeki ve toplumdaki rolünü tamamen değiştirmiştir.
- Doğayı anlamak için gözlem yapılmış ve bu gözlemler kuramlarla "sistematik" bir şekilde ilişkilendirilmiştir.
- Deney süreçleri ve parçadan bütüne giden "tümevarımsal (endüktif) düşünme" modern bilimin temelini oluşturmuştur.
- Skolastik dogmaların aksine; bilimsel bir kuramın "hiçbir zaman kesin ve son olamayacağı" ilkesi kabul edilmiştir.

3. KARTEZYEN FELSEFE (Descartes'ın Devrimi)

- Modern felsefenin öncüsü sayılan Fransız düşünür **Descartes**'in kurduğu rasyonalist (akılcı) sistemdir.
- Felsefeye matematiğin kesinliğini ve mantıksal yapısını getirmeyi amaçlamış; bilimdeki olguların ölçülebilir ve grafiksel olması gerektiğini savunmuştur.
- **Metodik şüphecilik:** Doğruluğundan emin olunmayan her şeyi ayıklamak için şüpheyi bir "araç" olarak kullanmıştır. Her şeyden şüphe etmiş ve sonunda o meşhur mutlak gerçeğe ulaşmıştır. "Düşünüyorum, o hâlde varım."
- **İkicilik (Düalizm):** Evrende iki temel töz (cevher) vardır. Düşünen ama yer kaplamayan "Ruh" ve akıldan yoksun ama yer kaplayan "Madde (Beden)".

4. HUKUK VE SİYASET FELSEFESİ

- Kilisenin dogmalarından bağımsız, insanın doğuştan haklara sahip olduğunu savunan "Doğal Hukuk" anlayışı yeniden dirilmiştir.
- Ticari güvenlik ve düzenli vergi ihtiyacı nedeniyle "güçlü merkezi otoriteler" ve "mutlak monarşiler" felsefi olarak desteklenmiştir.
- **N. Machiavelli:** "Devlet, Tanrı'ya değil, insana dayanır." diyerek devletin gücünü ulustan aldığını; din, töre ve hukukun sadece devleti korumak için birer araç olduğunu söylemiştir.
- **J. Bodin:** Doğal hukuku mutlak monarşiyi meşrulaştırmak için kullanmış ve siyasete "mutlak, sınırsız, devredilemez egemenlik" kavramını kazandırmıştır.
- **H. Grotius:** Doğal hukuku akılla temellendirmiş ve devletin bir "sosyal sözleşme" ile oluştuğunu savunmuştur.
- **T. Hobbes:** Devletten önceki doğal durumu herkesin birbiriyle savaştığı bir kaos ("İnsan insanın kurdudur") olarak tanımlamış; insanların güvenlik için haklarını sosyal bir sözleşmeyle tek bir yöneticiye devrettiğini (mutlak monarşiyi) savunmuştur.
- **J. Locke:** Hobbes'un aksine, doğal durumun bir savaş değil, özgürlük ve akıl durumu olduğunu belirterek günümüzdeki "liberal" devlet düzeninin felsefi temelini atmıştır.